

Vuurwerk

EN10_06

Recent kwamen de zeven grootste economieën en Rusland (G8) in Sint Petersburg bijeen om over voorzieningszekerheid te spreken. Alle opwinding daarover werd overschaduwd door de nieuwe crisis in het Midden-Oosten. Een confrontatie over de belangen van zekerheid van vraag en aanbod bleef begrijpelijkerwijs uit na de schotenwisselingen. In die zin kon de crisis in het Midden-Oosten een gebrek aan vorderingen over de echte discussiepunten verhullen. Wat rest is de verklaring van 16 juli 2006 getiteld 'Global Energy Security' en het overeengekomen actieplan.

In deze documenten is weinig terug te vinden van de vermeende meningsverschillen over energieveiligheid. De papieren lijken een grote mate van overeenstemming uit te stralen over de uitgangspunten en principes. Deze documenten zijn te vinden op de website van het Russische voorzitterschap van de G8.

G8 Plan van Actie

Het Plan van Actie bevat alle sleutelwoorden: transparantie, voorspelbaarheid, stabiliteit, investeringsklimaat, efficiëntie, diversificatie, energiearmoede en klimaatverandering en duurzame ontwikkeling. De samenvatting van de voorzitter is interessant in de wijze waarop de overeengekomen documenten worden toegelicht, omdat ze een kijkje bieden in de interpretatie die de verschillende conferentiegangers geven aan het Plan van Actie. Wij zijn dan vooral geïnteresseerd in de mogelijke toenadering van Rusland en de EU.

Volgens de samenvatting van de voorzitter is een dynamische en duurzame samenleving gebaat bij betrouwbare toegang tot energie, hetgeen het best gewaarborgd wordt door de versterkte partnership tussen producerende en consumerende landen. Deze landen moeten een diepere dialoog aangaan over groeiende interdependentie op energiegebied, voorzieningszekerheid en de vraag naar energie. Open,

transparante, efficiënte en concurrerende markten zijn daarin essentieel. En dan komt de eerste aanwijzing dat de uitleg van die open en transparante markten interpretatieverschillen kent met de uitspraak: 'we erkennen dat overheden en relevante internationale organisaties een belangrijke rol spelen in deze'. In de samenvatting over investeringen komen recente thema's van de Russische president Vladimir Poetin terug. Deze vormen een aanwijzing voor de komende EU-Rusland besprekingen: 'de barrières voor energie-investeringen en handel moeten kleiner worden om het mogelijk te maken voor energiebedrijven van producerende en consumerende landen in zowel de upstream als de downstream delen van de waardeketen te investeren. Daarbij moeten de risico's door alle stakeholders in de waardeketen beter worden gedeeld door een economische gezonde diversificatie tussen verschillende typen contracten, inclusief de op de markt gebaseerde lange en korte termijn contracten, tijdige besluitvorming en het respecteren en afdwingen van contractuele overeenkomsten'.

EU benadering

Het is dus maar de vraag of deze lezing van het Plan van Actie gedeeld wordt door bijvoorbeeld de EU. In een document van de Europese Commissie en buitenlandcoördina-

tor Javier Solana van 2 juni jl over het externe energiebeleid en ook in het eerste rapport van de High Level Group on Competition, Energy and the Environment (een door de Commissie aangesteld orgaan van vooraanstaande adviseurs) wordt andermaal benadrukt dat het bereiken van goed functionerende internationale energiemarkten gediend zijn met een juridische en fysieke infrastructuur, informatie en transparantie en de actieve deelname van de belangrijkste spelers. Dit is het soort van taalgebruik dat ook in het G8 Plan van Actie is te vinden. Dan gaat de Commissie/Solana verder met: dit kan bereikt worden door de EU door de eigen energiemarkt uit te breiden naar de consumerende buurlanden zodat zij deel uitmaken van een gezamenlijk reguleringsregime op het gebied van handel, transit en milieu. In de eerste rapportage van de HLG wordt tevens aangedrongen op het volledig inzetten van het EU-concurrentiebeleid en het versterken van het reguleringsregime in en tussen de lidstaten.

Door
Coby van
der Linde

Deze documenten geven een inzicht in de soort van machtsstrijd die

zich momenteel voltrekt op het Europese continent. De EU streeft een voldoende groot consumerend energiemachtsblok na op het Europese continent. De strategie van Rusland is om via Gazprom een sterke eigendomsbasis in de energiesector van doorvoer en consumerende markten op te bouwen. Deze strategie wordt gepareerd met een Europese strategie door de zeggenschap over ditzelfde eigendom te reguleren naar EU-voorbeeld.

Welke blauwdruk?

Het verwachte vuurwerk tijdens de G8 is uitgebleven en verschuift, wat de EU-Rusland relatie betreft, voorlopig door naar het najaar wanneer gesproken wordt over een nieuwe Partnership en samenwerkingsovereenkomst en de eventuele wijzigingen die nodig zijn om Rusland het Energie Charter en Transit Protocol te laten ondertekenen. Ondanks de bemoedigende realistische insteek van het Finse EU-voorzitterschap, lijkt een vergelijk over de vormgeving van de energietoekomst op het Euraziatische continent nog allerm minst zeker en zal er nog het nodige vuurwerk volgen. ■

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.